

Warszawa, 07-04-2023 r.

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

Krajowy Mechanizm Prewencji

KMP.572.2.2023.MŻ

**Raport
z wizytacji KMPT w Placówce Straży Granicznej w Warszawie
i Placówce Straży Granicznej Warszawa-Okęcie**

1. Mandat Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur

Zgromadzenie Ogólne ONZ 18 grudnia 2002 r. przyjęło Protokół fakultatywny do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania (dalej: OPCAT)¹. Polska przystąpiła do OPCAT na podstawie uprzedniej zgody wyrażonej w ustawie i stanowi on część krajowego porządku prawnego (art. 87 i 91 Konstytucji). Podpisując OPCAT, Polska zobowiązała się do utworzenia krajowego mechanizmu prewencji, którego funkcję wykonuje Rzecznik Praw Obywatelskich za pomocą działającego w Biurze RPO Zespołu – Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur (dalej: KMPT, Krajowy Mechanizm)².

KMPT ma dostęp do wszystkich „miejsc zatrzymań” w rozumieniu OPCAT. Są to wszystkie miejsca pozostające pod jurysdykcją i kontrolą państwa – strony, gdzie przebywają lub mogą przebywać osoby pozbawione wolności na podstawie polecenia organu władzy publicznej bądź za jego namową, zgodą lub przyzwoleniem³. Z kolei

¹ Zob. Protokół fakultatywny do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, przyjęty przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192). Nazwa w języku angielskim: Optional Protocol to the Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (OPCAT).

² Zob. art. 1 ust. 4 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r., poz. 627, ze zm.).

³ Zob. art. 4 ust. 1 OPCAT.

przez „pozbawienie wolności” OPCAT rozumie „jakąkolwiek formę zatrzymania lub uwięzienia bądź umieszczenia osoby w publicznym lub prywatnym miejscu odosobnienia, którego osobie tej nie wolno z własnej woli opuszczać, na mocy polecenia jakiegokolwiek władzy sądowej, administracyjnej lub innej⁴”.

Wizytacje KMPT są niezapowiedziane. W czasie swojej wizyty członkowie KMPT mają dostęp do wszystkich pomieszczeń, instalacji i urządzeń, mogą odbyć poufną rozmowę z wybraną przez siebie osobą (zarówno osobą pozbawioną wolności, jak i członkiem personelu lub inną osobą), mają dostęp do dokumentacji i nagrań z monitoringu wizyjnego⁵. Mają też prawo rejestrowania dźwięku lub obrazu w miejscach, w których przebywają osoby pozbawione wolności, za zgodą osób, które będą rejestrowane⁶.

Spostrzeżenia KMPT czynione podczas wizytacji opierają się więc na różnych źródłach, m.in. własnych obserwacjach, przeprowadzonych rozmowach, analizie dokumentacji i zapisów monitoringu⁷.

KMPT nie jest organem dochodzeniowo-śledczym. Nie rozpatruje też skarg⁸. Celem wizytacji KMPT jest identyfikowanie czynników zwiększających ryzyko wystąpienia tortur i złego traktowania osób pozbawionych wolności oraz zaproponowanie rozwiązań mających na celu wyeliminowanie tego ryzyka. Formułując swoje wnioski i zalecenia, KMPT bierze pod uwagę międzynarodowe standardy praw człowieka, w szczególności standardy ONZ⁹ oraz zalecenia organów międzynarodowych.

W każdym przypadku, kiedy przedstawiciele Krajowego Mechanizmu ujawnią ryzyko zaistnienia naruszeń praw osób pozbawionych wolności (nawet jeśli jego istnienie wynika jedynie z relacji osób pozbawionych wolności), KMPT jest zobowiązany do wydania odpowiedniego zalecenia w raporcie. Dlatego też na

⁴ Zob. art. 4 ust. 2 OPCAT.

⁵ Zob. art. 20 OPCAT.

⁶ Zob. art. 13 ust. 1a ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich.

⁷ Szczegółowy opis metod pracy KMPT można znaleźć w raportach rocznych RPO z działalności KMPT. Zob. przykładowo Raport Rzecznika Praw Obywatelskich z działalności w Polsce Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur w 2020 r., Część II – Jak pracuje KMPT?

⁸ Zob. Dziewiąte Sprawozdanie Roczne SPT z 22 marca 2016 r., CAT/OP/C/57/4, Aneks do sprawozdania, część II, pkt. 6. Zobacz również publikację Biura Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Praw Człowieka pt. „Preventing Torture. The Role of National Preventive Mechanisms. A Practical Guide”, Professional Training Series No. 21, United Nations High Commissioner for Human Rights, New York and Geneva 2018, s. 4-6.

⁹ Zob. art. 19 pkt b OPCAT.

zalecenia końcowe w niniejszym raporcie należy patrzeć nie tylko przez pryzmat nieprawidłowości, które już zaistniały, lecz także przez pryzmat prewencji.

2. Zakaz represji

Stosownie do art. 21 ust. 1 OPCAT żadna osoba (np. zatrzymani, funkcjonariusze) lub organizacja, która przekazała KMPT informację, nie może ponieść jakiegokolwiek sankcji lub uszczerbku z tego tytułu, niezależnie od tego, czy udzieliła informacji prawdziwej, czy fałszywej.

Wskazany przepis OPCAT stanowi bowiem, że „żadna władza lub funkcjonariusz nie nakaże, nie zastosuje, nie pozwoli ani nie dopuści do stosowania jakiegokolwiek sankcji przeciwko jakiegokolwiek osobie lub organizacji, za przekazanie krajowemu mechanizmowi prewencji jakiegokolwiek informacji, prawdziwej bądź fałszywej, i żadna taka osoba lub organizacja nie poniesie żadnego uszczerbku w jakikolwiek inny sposób”.

3. Informacje wstępne na temat wizytacji

Na podstawie art. 19 OPCAT oraz działając na wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich, 17 lutego 2023 r. przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur: Aleksandra Nowicka (kryminolog, specjalistka ds. bezpieczeństwa wewnętrznego) i Michał Żłobecki (prawnik) przeprowadzili wizytacje znajdujących się w obszarze właściwości Nadwiślańskiego Oddziału Straży Granicznej (NOSG): Placówki Straży Granicznej (PSG) w Warszawie i Placówki Straży Granicznej Warszawa-Okęcie.

Wizytacja miała charakter pilotażowy, jej celem było zdobycie informacji na temat sposobu realizacji przymusowego wykonania decyzji o zobowiązaniu do powrotu, w trybie przewidzianym w art. 329 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach¹⁰, i sprawdzenie poziomu wdrożenia minimalnych gwarancji chroniących wydalanych obcokrajowców przed złym traktowaniem. Z uwagi na powyższe KMPT odstąpił od wydania rekomendacji.

Działania KMPT ukierunkowane były na sprawdzenie warunków detencji i traktowania cudzoziemców pozbawionych wolności. W szczególnym zainteresowaniu wizytujących pozostawały kwestie dotyczące m.in.: obowiązujących procedur, warunków materialnych detencji, prawa do informacji, dostępu do adekwatnej opieki

¹⁰ Dz.U. 2023 poz. 519.

medycznej czy możliwości powiadomienia o planowanej deportacji wybranych osób trzecich oraz prawnika.

Wizytujący przeprowadzili rozmowy m.in. z: komendantem PSG w Warszawie płk. SG Przemysławem Kuźnią, komendantem PSG Warszawa-Okęcie płk. SG Grzegorzem Pietyrą, jego zastępczynią kpt. SG Agnieszką Wliżło oraz z wybranymi funkcjonariuszami pełniącymi służbę w wizytowanych jednostkach. Dokonali także oglądu wybranych pomieszczeń, w tym pokoi w Pomieszczeniu dla Osób Zatrzymanych (PdOZ, Izba) Placówki SG w Warszawie, jak również znajdujących się na terenie Lotniska Chopina pomieszczeń Straży Granicznej, w których tymczasowo umieszczani być mogą cudzoziemcy oczekujący na deportację drogą powietrzną i osoby, wobec których wydano decyzje o odmowie wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Przedstawiciele KMPT przeprowadzili też poufne rozmowy z czterema cudzoziemcami, którym odmówiono wjazdu na terytorium RP, przebywającymi w ww. pomieszczeniu SG znajdującym się na Lotnisku Chopina. Osoby te oczekiwały na loty powrotne do państw, z których przybyły. W trakcie wizytacji dokonano analizy wybranej dokumentacji, sporządzono także dokumentację fotograficzną.

Wizytujący nie doświadczyli utrudnień w realizacji mandatu KMPT. Na każdym etapie prowadzonych czynności otrzymywali informacje, wyjaśnienia i dostęp do dokumentacji, o którą się zwracali.

Po zakończeniu wizytacji Zarząd ds. Cudzoziemców Komendy Głównej Straży Granicznej przekazał dane statystyczne dotyczące liczby cudzoziemców, wobec których przymusowo wykonano decyzję o zobowiązaniu do powrotu w okresie od 1 czerwca 2022 r. do 17 lutego 2023 r.¹¹

4. Dane statystyczne dotyczące cudzoziemców podlegających deportacji z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Sytuacja cudzoziemców, wobec których przymusowo wykonywana jest decyzja o zobowiązaniu do powrotu, od wielu lat pozostaje w zainteresowaniu Rzecznika Praw Obywatelskich i Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur. Jak bowiem wskazał RPO w wystąpieniu do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 2020 r.¹², tryb realizacji przymusowych powrotów, określony w art. 329 ust. 3 ustawy o cudzoziemcach, wypełnia definicję pozbawienia wolności w rozumieniu art. 4 ust. 2

¹¹ Zob. Pismo KG-CU-V-I.072.2.2023 z dnia 14 marca 2023 r.

¹² Zob. Pismo KMP.572.5.2018.MZ z dnia 3 kwietnia 2020 r.

OPCAT. Z uwagi zaś na dynamikę deportacji, wydalani cudzoziemcy są szczególnie narażeni na możliwość naruszenia ich podstawowych praw.

W tym kontekście należy zwrócić także uwagę na wzrost liczby cudzoziemców podlegających przymusowemu wykonaniu decyzji o zobowiązaniu do powrotu, będący konsekwencją obserwowanej od połowy 2021 r. sytuacji na granicy polsko-białoruskiej. Jak wynika z informacji przekazanej przez Zarząd do Spraw Cudzoziemców Komendy Głównej SG¹³, w okresie od 1 czerwca 2022 r. do 17 lutego 2023 r. z terytorium Polski wydano łącznie 578 cudzoziemców, w tym 2 rodziny z małoletnimi dziećmi oraz 1 małoletniego bez opieki. Zgodnie z przekazanymi danymi, 203 osoby doprowadzone zostały do granicy drogą lądową, zaś 375 przekazano do kraju trzeciego drogą lotniczą. W tym kontekście uwagę zwraca także fakt, iż zdecydowana większość cudzoziemców deportowanych drogą lotniczą (339 spośród 375) podróżowała bez eskorty funkcjonariuszy SG. Przedmiotowe działania zostały zrealizowane w porcie lotniczym Warszawa-Okęcie, a w jednym przypadku w porcie lotniczym Warszawa-Modlin. W praktyce osoby te doprowadzone zostały na pokład samolotu rejsowego, którym podróżowały, bez udziału funkcjonariuszy, do państwa przyjmującego.

Z informacji uzyskanych w czasie prowadzonych wizytacji wynika również, że zwykle przymusowe powroty drogą powietrzną realizowane są wobec pojedynczych osób, rzadko spotykane są wydalenia grupowe.

5. Problem systemowy – brak skutecznego mechanizmu monitorowania deportacji

Zważywszy na możliwe naruszenia podstawowych praw cudzoziemców podlegających deportacji, w tym związane m.in. ze stosowaniem wobec nich środków przymusu bezpośredniego czy zapewnieniem odpowiedniej opieki medycznej, szczególnie istotny jest sprawnie funkcjonujący system monitorowania przymusowych powrotów. Regularne badanie sytuacji osób pozbawionych wolności uważane jest bowiem za jeden z najefektywniejszych środków zapobiegania torturom i innym niedozwolonym formom traktowania takich osób.

W ocenie Rady Europy przymusowe wykonanie decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu powinno być w pełni udokumentowane. W szczególności, wszelkie incydenty, jak również przypadki użycia środków przymusu bezpośredniego, do których doszło w trakcie deportacji, powinny zostać rzetelnie opisane. Dlatego też na władzach państwa wydającego cudzoziemców ciąży obowiązek wdrożenia efektywnego systemu monitorującego proces deportacji, a wszelkie ustalenia

¹³ Zob. Pismo KG-CU-V-I.072.2.2023 z dnia 14 marca 2023 r.

i zalecenia wynikające z przebiegu jego realizacji powinny zostać ujęte w raporcie¹⁴. Należy mieć także na uwadze, iż prawnie wiążący obowiązek zapewnienia skutecznego systemu monitorowania powrotów przymusowych przez państwa członkowskie Unii Europejskiej wynika wprost z art. 8 ust. 6 tzw. dyrektywy powrotowej¹⁵.

Na gruncie prawa krajowego możliwość monitorowania deportacji przewidziana została w art. 333 ust. 1 ustawy o cudzoziemcach, zgodnie z którym przedstawiciele organizacji pozarządowych lub międzynarodowych zajmujących się udzielaniem pomocy cudzoziemcom mogą być obecni jako obserwatorzy w toku działań związanych z doprowadzeniem cudzoziemca do granicy albo do portu lotniczego albo morskiego państwa, do którego zostaje doprowadzony, podejmowanych w związku z przymusowym wykonaniem decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu. Jak jednak wynika z informacji przekazanych przez Straż Graniczną, w okresie od 1 czerwca 2022 r. do 17 lutego 2023 r. żadna z przymusowo wykonanych decyzji o zobowiązaniu do powrotu nie była objęta monitoringiem.

Wskazany powyżej artykuł, w katalogu podmiotów uprawnionych do monitorowania deportacji, nie uwzględnia jednakże Rzecznika Praw Obywatelskich, wykonującego w Polsce funkcję krajowego mechanizmu prewencji.

Poza niezbędną zmianą regulacji ustawowej, konieczne będzie również na gruncie rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, doprecyzowanie trybu przekazywania przez Straż Graniczną informacji na temat planowanych deportacji oraz kwestii organizacyjno-finansowych związanych z udziałem przedstawicieli RPO w realizacjach operacji powrotowych cudzoziemców¹⁶.

Dlatego też, RPO zwrócił się w 2020 r. do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z prośbą o włączenie Rzecznika i jego przedstawicieli do katalogu podmiotów wymienionych w art. 333 ust. 1 ustawy o cudzoziemcach, co pociągnie za sobą konieczność odpowiedniego dostosowania przepisów wykonawczych i umożliwi faktyczne wykonywanie mandatu¹⁷.

¹⁴ Zob. Dwaście wytycznych w sprawie powrotów przymusowych, Wytyczna 20., Komitet Ministrów Rady Europy, 2005.

¹⁵ Zob. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich.

¹⁶ Obecnie te kwestie reguluje rozporządzenie MSWiA dnia 18 kwietnia 2014 r. w sprawie obecności przedstawicieli organizacji pozarządowych w toku działań związanych z doprowadzeniem cudzoziemca do granicy albo do portu lotniczego albo morskiego państwa, do którego zostaje doprowadzonych (Dz.U. 2014 poz. 534).

¹⁷ Zob. Pismo KMP.572.5.2018.MZ z dnia 3 kwietnia 2020 r.

Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji poinformował, że w celu zapewnienia bardziej szczegółowego, przejrzystego i skutecznego procesu monitoringu podczas realizacji decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu zaplanowano podjęcie przez Straż Graniczną jeszcze w 2020 r. działań ukierunkowanych na zmianę dotychczasowych przepisów regulujących zasady uczestnictwa obserwatorów w prowadzonych operacjach powrotowych¹⁸.

W związku z brakiem zapowiedzianych działań Rzecznik ponownie zwrócił się do MSWiA o uregulowanie niniejszej kwestii¹⁹. W odpowiedzi wskazano, iż projekt nowelizacji przepisu dotyczącego podmiotów uprawnionych do monitorowania operacji powrotowych oczekiwał na przyjęcie przez Radę Ministrów. Mając zaś na uwadze dynamiczną sytuację migracyjną oraz liczne zmiany legislacyjne w obszarze dotyczącym cudzoziemców, nie było możliwe określenie terminu jego przyjęcia ani docelowego zakresu przewidzianych nim zmian i ostatecznego brzmienia projektowanych przepisów prawa²⁰.

Powyższa kwestia pozostaje w dalszym zainteresowaniu RPO.

6. Ustalenia KMPT

6.1. Materialne warunki detencji cudzoziemców w fazie przed powrotem

W trakcie prowadzonych czynności wizytujący dokonali oglądu znajdujących się na terenie Lotniska Chopina pomieszczeń pozostających w dyspozycji Straży Granicznej, w których mogą być umieszczone osoby podlegające wydaleniu, oczekujące na wejście na pokład samolotu, jak również cudzoziemcy, wobec których wydano decyzję o zakazie wjazdu na terytorium RP. Obcokrajowcy umieszczani są w 3 pokojach nocnych, w których znajduje się łącznie 10 łóżek (2 pokoje czteroosobowe i 1 pokój dwuosobowy) lub w 2 pokojach dziennych. Osoby oczekujące na deportację nie nocują, co do zasady, w pomieszczeniach na lotnisku. Mogą jednak skorzystać z pokoi nocnych, aby odpocząć przed dalszą podróżą. W pokojach nocnych znajdują się stoły, krzesła oraz zamykane na klucz metalowe regały, w których przechowuje się bagaże. Pomieszczenia te są monitorowane.

Przedstawiciele KMPT uznali panujące w pomieszczeniach warunki za dobre, zwłaszcza wzięwszy pod uwagę stosunkowo krótki czas, który spędzają w nich cudzoziemcy (zwykle kilka godzin). Osoby umieszczone we wskazanych pokojach korzystać mogą z dwóch toalet. W magazynie znajdują się zaś zabawki, udostępniane

¹⁸ Zob. Pismo BMP-0790-2-6/2020/MJ z dnia 17 lipca 2020 r.

¹⁹ Zob. Pismo KMP.572.5.2018.MŻ z dnia 19 kwietnia 2022 r.

²⁰ Zob. Pismo BMP-0790-5-6/2022/JS z dnia 1 lipca 2022 r.

są w przypadku przyjęcia rodziny z małoletnimi dziećmi. Informacje na temat daty i godziny umieszczenia cudzoziemców w pomieszczeniu oraz ich zwolnienia odnotowywane są w Systemie Wspomagania Kierowania SG.

Z uwagi na przekazaną przez komendanta PSG w Warszawie informację o sporadycznych sytuacjach kierowania cudzoziemców, wobec których nie udało się przymusowo wykonać decyzji o zobowiązania do powrotu, do PdOZ znajdującego się na terenie tamtejszej placówki, wizytujący dokonali oglądu pokoi wchodzących w skład Izby. PdOZ dysponuje łącznie 14 miejscami w 7 pokojach dwuosobowych. Przedstawiciele KMPT zwrócili uwagę na bardzo dobre warunki sanitarno-bytowe w pokojach dla zatrzymanych i łazienkach. W wyniku przeprowadzonej w latach 2017-2018 modernizacji budynku wszystkie pokoje przeszły generalny remont, dostosowane zostały także do potrzeb osób z ograniczoną mobilnością, w tym poruszających się na wózku. Na pozytywną ocenę zasługuje także zaopatrzenie jednostki w nieużywane odzież i obuwie, wydawane osobom w PdOZ w razie potrzeby. Osoby przebywające w Izbie otrzymać mogą również jednorazowe zestawy higieniczne. Na terenie PdOZ zlokalizowana jest palarnia, z której korzystać mogą osoby tam umieszczone.

6.2. Prawo do informacji

Prawo do uzyskania rzetelnej informacji w zrozumiałym języku jest jedną z podstawowych gwarancji chroniących osoby pozbawione wolności przed złym traktowaniem. Dostęp do informacji na temat swojej sytuacji faktycznej i prawnej jest szczególnie istotny dla osób, wobec których planowane jest przymusowe wykonanie decyzji o zobowiązaniu do powrotu. Wykonanie decyzji wiąże się bowiem nierzadko z powrotem do państwa, które cudzoziemcy opuścili przed wieloma latami, toteż perspektywa powrotu i konieczność ułożenia sobie tam życia na nowo może wywołać silne reakcje stresowe, a w skrajnych przypadkach prowadzić do aktów agresji i autoagresji.

Z uwagi na powyższe w ocenie Europejskiego Komitetu do Spraw Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (CPT) przeprowadzenie deportacji powinno być poprzedzone podjęciem kroków mających na celu pomoc danej osobie w zorganizowaniu jej powrotu, zwłaszcza gdy chodzi o życie rodzinne, pracę i stronę psychologiczną. Niezbędne jest, aby migranci byli informowani wystarczająco wcześniej o planowanej deportacji, tak aby mogli dostosować się psychicznie do tej sytuacji i byli w stanie poinformować określone

osoby o tym fakcie, a także odzyskać rzeczy osobiste. Komitet odnotował, że ciągłe zagrożenie deportacją „wiszące” nad imigrantami, którzy nie uzyskali żadnej informacji o jej terminie, może wywołać u nich niepokój, który osiąga apogeum w czasie deportacji i może często przekształcić się w stan gwałtownego poruszenia²¹.

W tym kontekście zauważenia wymaga, iż co do zasady obowiązek przekazania informacji na temat planowanej daty deportacji i przygotowania do niej cudzoziemców spoczywa na pełniących służbę w strzeżonych ośrodkach dla cudzoziemców tzw. opiekunach powrotowych. Odpowiednio wczesne zapoznanie migrantów z obowiązującymi procedurami, umożliwienie im kontaktu telefonicznego z osobami bliskimi czy prawnikiem pozwala przygotować się do planowanego powrotu i zmniejszyć napięcie z nim związane. W konsekwencji prowadzi to do minimalizacji ryzyka wystąpienia zachowań agresywnych lub autoagresywnych, w których konieczne byłoby zastosowanie środków przymusu bezpośredniego.

W trakcie prowadzonych wizytacji przedstawiciele KMPT nie spotkali osób oczekujących na deportację. W czasie rozmów z kierownictwem jednostek i funkcjonariuszami uzyskali jednak informację, iż cudzoziemcy oczekujący na lot nie stawiają, co do zasady, fizycznego oporu, choć zdarzają się przypadki agresji werbalnej. W każdym jednak przypadku, gdy do deportacji dochodzi drogą powietrzną, ostateczną decyzję o przyjęciu na pokład podejmuje kapitan samolotu, którym podróżować mają wydalani cudzoziemcy.

6.3. Dostęp do opieki medycznej

Osoby pozbawione wolności w celu przymusowego wydalenia powinny zostać poddane badaniu lekarskiemu na kilka dni przed wykonaniem decyzji. Badaniu lekarskiemu powinni podlegać wszyscy wydalani cudzoziemcy, nie tylko ci, co do których wiadomo o przewlekłych problemach zdrowotnych lub wymagający leczenia, czy osoby, wobec których prognozowana jest konieczność zastosowania środków przymusu bezpośredniego²².

CPT stoi także na stanowisku, iż wszystkie osoby, których deportacja nie powiodła się i została przerwana w trakcie jej przeprowadzania, muszą przejść

²¹ Zob. CPT, Deportacja cudzoziemców drogą powietrzną, Wyciąg z Trzynastego Sprawozdania Ogólnego, CPT/Inf(2003)35-part, par. 41.

²² Zob. raport CPT z wizyty ad hoc we Włoszech w 2015 r., [CPT/Inf (2016) 33], par. 29.

badanie lekarskie niezwłocznie po powrocie do ośrodka, w którym przebywały poprzednio. W ten sposób możliwe będzie sprawdzenie stanu zdrowia danej osoby i – w razie potrzeby – wydanie zaświadczenia potwierdzającego ewentualne obrażenia. Takie rozwiązanie chroni także personel eskortujący przez bezpodstawnymi zarzutami²³.

Nieodzowne jest również zapewnienie dostępu do opieki medycznej w każdej fazie realizacji decyzji powrotowej, a w szczególności w czasie bezpośrednio poprzedzającym deportację, kiedy wzrasta u cudzoziemców ryzyko autoagresji w celu uniknięcia deportacji. Z przekazanych w czasie wizytacji w PSG Warszawa-Okęcie informacji wynika, iż osobom oczekującym na deportację niezbędna opieka medyczna zapewniana jest przez personel działającej całodobowo Służby Medycznej Lotniska Chopina.

KMPT podkreśla, iż w przypadkach pogorszenia stanu zdrowia cudzoziemców lub aktów samoagresji w czasie bezpośrednio poprzedzającym lot, personel medyczny powinien każdorazowo ponownie weryfikować możliwość przeprowadzenia operacji deportacyjnej.

Sporządził: Michał Żłobecki

Za Zespół:

Z poważaniem

Przemysław Kazimirski

Dyrektor Zespołu

/-podpisano elektronicznie/

²³ Zob. CPT, Deportacja cudzoziemców drogą powietrzną, Wyciąg z Trzynastego Sprawozdania Ogólnego, CPT/Inf(2003)35-part, par. 39.